

с чем возникают и будут возникать коллизии (споры), ответ на которые нельзя найти в рамках существующих законодательных запретов на уровне одной страны. Речь идет о необходимости разработки международных правовых законодательных актов, регламентирующих юридические аспекты проблемы современных репродуктивных технологий и института суррогатного материнства на международном уровне.

На сегодняшний день суррогатное материнство полностью узаконено на территории Украины, и некоторые вопросы относительно этого регулируются Законом Украины «О международном частном праве».

Чернеюте К.В.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

МІЖНАРОДНЕ УСИНОВЛЕННЯ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА МОЖЛИВІ РИЗИКИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ

Проблема усиновлення є актуальною у всьому світі. Сім'я — це головна суспільна ланка, якій має надаватися необхідні допомога і захист. В конституціях більшості країн зазначено, що дитина має право зростати в своїй сім'ї, але часто через деякі обставини діти втрачають своє сімейне оточення, або не можуть знаходитися в колі сім'ї, так як це суперечитиме їхнім інтересам. В такому випадку, дитині має бути забезпечений необхідний догляд шляхом усиновлення або передачі в дитячий будинок.

Згідно з міжнародними принципами права кожна дитина має право на виховання в сім'ї. Пріоритетним є національне усиновлення, але коли усиновлення дитини на батьківщині є неможливим, міжнародне усиновлення розглядається як альтернатива.

Питання щодо правового статусу та захисту дитини регулюються різними документами, які базуються на загальних положеннях Конвенції про права дитини від 1989 року. Відомим правовим актом, що регламентує міжнародне усиновлення дітей, є Гаазька Конвенція про захист дітей і співробітництво у галузі міжнародного усиновлення, прийнята у 1993 р. Основним документом у галузі міжнародного усиновлення є Європейська конвенція з усиновлення дітей, до якої Україна приєдналася у квітні 2009 року. Конвенція пропонує державам оновлені принципи усиновлення (вона була прийнята на зміну Конвенції Ради Європи з питань усиновлення 1967 року) та механізм співробітництва з метою забезпечення усиновлення з урахуванням найвищих інтересів дитини. Конвенція передбачає порядок обміну інформацією між державами-учасницями з метою попередньої перевірки стосовно дитини або майбутніх усиновлювачів, причин виявленого бажання усиновити дитину, їхнього стану здоров'я та соціального середовища. Для цього держава при-

значає національний орган, якому направляються відповідні запити. Конвенція містить положення, що стосуються доцільності надання усиновленій дитині громадянства тієї держави, громадянами якої є усиновлювачі, заборони на обмеження кількості усиновлених, порядку анулювання усиновлення. Положеннями Конвенції допускається запровадження в державі випробувального терміну, який передує усиновленню.

Усиновлення зумовлює правостановлювальні та правоприпиняючі наслідки. Одночасно з усиновленням припиняються всі правовідносини між усиновленим та його батьками та родичами. У цьому правилі може бути передбачено винятки. Якщо дитину усиновляє лише одна особа, то є можливим збереження правового зв'язку між нею і батьками протилежної усиновлювача статі. Найпоширенішим є випадок усиновлення дитини новим з подружжя його батька або матері.

У зв'язку з тим, що міжнародне усиновлення є відносно новим у міжнародному праві, не всі аспекти є узгодженими і врегульованими. Зокрема, виникають проблеми через колізію міжнародного і національного законодавства. Не всі країни адаптували своє законодавство відповідно до міжнародних вимог та стандартів, тому часто виникають проблеми при вирішенні питань міжнародного усиновлення. Деякі проблеми виникають під час визначення правових зв'язків між усиновленим, усиновителем та його родиною і родиною батьків усиновленого. Особливо гостро це питання може постати у процесі здійснення права на усиновлення з боку повнолітніх осіб, які бажають бути усиновленими. Є досить спірним те, що у разі смерті матері або батька, засудження їх до довічного позбавлення волі, тривалого строку відбування покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк, поміщення на примусове лікування, при усиновленні їх дитини вона повинна втратити особисті права та обов'язки між нею та іншими її родичами за походженням. Закріплена у законодавстві вимога про припинення як майнових, так і особистих прав з моменту здійснення усиновлення не в останню чергу пов'язується з необхідністю забезпечення таємниці усиновлення (дитина, яка усиновлена, має право на таємницю, в тому числі й від неї самої, факту її усиновлення; право усиновителя бути записаним матір'ю, батьком дитини; право усиновителя на зміну відомостей про місце народження та дату народження дитини). Проте у ситуації, якщо факт усиновлення не є таємним для усиновленої особи, то недоцільно позбавляти її особистих прав щодо інших її родичів за походженням. На мою думку, неможливо примусово припинити природній зв'язок між дитиною та біологічними батьками. Обмеження такого особистого права як підтримка зв'язків із своєю біологічною сім'єю не може здійснюватися на підставі рішення про усиновлення, лише сама дитина може визначати чи припиняти чи продовжувати спілкування. З іншого боку, існують випадки, коли спілкування є небажаним як для дитини так і для усиновлювачів, коли сам факт підтримання зв'язків із біологічними батьками буде негативно впливати на адаптування дитини у новій сім'ї, на її духовний і моральний розвиток. Зокрема це стосується випадків, коли дитина була

забрана із сім'ї через позбавлення батьківських прав(батьки-алкоголіки, наркомани, якщо існував факт насилля в сім'ї). Але, на мою думку, навіть якщо батькам буде заборонено спілкуватись із своєю дитиною, це не має впливати на зв'язок дитини із іншим родичами за походженням.

Зазвичай, у разі скасування усиновлення відновлюються права та обов'язки між дитиною та її батьками, іншими родичами за походженням. Ці права мають відновлюватись в залежності від суб'єктивного бажання усиновленої особи. На особу, що свідомо виявляє своє небажання відновлювати у повному обсязі зв'язки зі своїми кровно спорідненими родичами, не повинно поширюватись правило щодо повернення до них, і така особа не повинна обмежуватись у праві на вибір іншої форми влаштування особистого життя, у тому числі і з переданням під опіку або піклування.

Процес усиновлення є тривалим. Законодавство більшості країн чітко не визначає час, протягом якого має відбуватись усиновлення. Юридичним фактом усиновлення стає після прийняття відповідного рішення суду.

На мою думку, враховуючи важливість етапу, що передує факту юридичного усиновлення, слід регламентувати тимчасове проживання дитини у сім'ї майбутніх усиновлювачів. Це тимчасове проживання у тому числі й у сім'ях іноземців (під час канікул, літнього відпочинку або зустрічі, побачення). Це буде ефективним засобом запобігання скасування рішень про усиновлення, зменшить випадки «повернення» дитини назад до дитячого будинку.

Існують ще ряд проблем пов'язаних із міжнародним усиновленням. Наприклад, проблемою є відсутність достатнього фінансового стимулювання потенційних національних усиновителів. Держави, на мою думку, не зацікавлені у сприянні міжнародному усиновленню. І це є неправильним, тому що, якщо держава не може забезпечити дитині сім'ю всередині країни, то вона має сприяти тому, щоб ця дитина знайшла собі сім'ю за межами цієї держави. Також має бути впроваджений більш ефективний контроль за процесом міжнародного усиновлення, аби запобігти випадкам «фіктивного» усиновлення, тобто коли дитина усиновлюється не задля надання опіки і допомоги, а задля збагачення.

Шинкарук Н.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МІЖНАРОДНІ УГОДИ ЩОДО ОХОРОНИ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МАРКИ

Актуальність дослідження полягає в тому, що національне законодавство в галузі охорони права інтелектуальної власності потребує гармонізації із міжнародно-правовими нормами. Вважаємо за необхідне провести аналіз джерел міжнародного законодавства у галузі охорони торговельних марок, а також встановити їх значення для національного законодавства.